

Agnieszka Amilkiewicz-Marek

Temat rozprawy: Uwarunkowania dydaktyczne i pozadydaktyczne osiągnięć szkolnych uczniów z zespołem nercycowym

Streszczenie

Celem pracy było poznanie czynników oddziałujących na osiągnięcia szkolne u uczniów z zespołem nercycowym (ZN) oraz rozszerzenie wiedzy na temat potrzeb tych osób. Wiedza ma pozwolić na lepsze planowanie kierunkowego wsparcia, które mogłoby przyczynić się do zwiększenia szansy na doświadczanie sukcesów szkolnych przez uczniów z ZN. Poznanie i opisanie specyfiki doświadczanego zespołu nercycowego, a przede wszystkim dostrzeżenie różnych uwarunkowań w jej kontekście, stanowi źródło proponowanych rekomendacji. Zrealizowanie każdego z trzech celów szczegółowych wynika z potrzeby bardziej wnikliwego podejścia do eksplorowanego tematu dydaktycznych i pozadydaktycznych uwarunkowań osiągnięć szkolnych uczniów z zespołem nercycowym.

Całość pracy została osadzona w strukturze sześciu głównych rozdziałów. W części teoretycznej przybliżono charakterystykę ucznia z zespołem nercycowym oraz zagadnienia związane ze środowiskiem szkolnym. Przedstawiono także przepisy prawne, które obrazują potrzeby i rozwiązania możliwe do zastosowania wobec ucznia z chorobą przewlekłą. W tej części pracy znajduje się przegląd dostępnej literatury przedmiotu. W części empirycznej zaprezentowano podstawy metodologiczne badań własnych, które zostały przeprowadzone w ujęciu ilościowym. Przybliżone podstawy badań ilościowych oraz paradygmat będący ich fundamentem kreują dyskusję prowadzoną w dalszej części pracy.

Dane zgromadzono przede wszystkim dzięki udziałowi w badaniach rodziców uczniów z zespołem nercycowym. Z uwagi na przynależność zespołu nercycowego do chorób rzadkich nie zawężano grupy, której dotyczą badania, poprzez wyznaczenie kryterium wiekowego. W efekcie zebrano 32 arkusze, które poddano analizie statystycznej. Na kwestionariusz, który udostępniono rodzicom w wersji online, składały się trzy kwestionariusze przygotowane i udostępnione przez innych badaczy: Kwestionariusz do oceny jakości życia dzieci i młodzieży (KIDSCREEN), Kwestionariusz Mocnych Stron i Trudności (SDQ), i The Brief Illness Perception Questionnaire (B-IPQ) oraz kwestionariusz autorski wraz z ankietą pozwalającą na zebranie danych socjodemograficznych. Dostosowanie narzędzia do dystrybucji zdalnej poprzez wygenerowanie linku pozwoliło na zgromadzenie

wiedzy

w oparciu o opinie i poglądy rodziców w dogodnych dla nich czasie i miejscu. Każdy

z respondentów mógł bezpośrednio kontaktować się z autorką dysertacji, jeśli pojawiały się jakiegokolwiek pytania związane z tematyką prowadzonych badań. Zaprezentowano związki między poszczególnymi czynnikami a osiągnięciami szkolnymi w kontekście zespołu nerczycowego. Praca nie koncentruje się wyłącznie na aspekcie medycznym choroby, lecz ujmuje sytuację ucznia w sposób integralny. Takie założenie wynika z koncepcji bioekologicznego rozwoju człowieka oraz podejścia personalistycznego. Istotnym czynnikiem, który wpłynął na sposób prowadzenia badań oraz na obserwacje i wnioski, było doświadczenie edukacji zdalnej w latach 2020–2022. Stała się ona przykładem kształcenia inkluzyjnego, wdrożonego również wobec uczniów z chorobą przewlekłą.

Uzyskane wyniki badań własnych poszerzyły naukowy wgląd w perspektywę uwarunkowań osiągnięć szkolnych uczniów z chorobami przewlekłymi. Rozpoznano siedemnaście czynników mających związek z osiągnięciami szkolnymi. Wśród nich znalazły się uwarunkowania dydaktyczne i pozadydaktyczne. Analizując je w odniesieniu do nauki zdalnej autorka uważa, że ich stała przynależność do jednej z grup jest nie do końca prawdziwa. Prawdopodobnie wynikało to z faktu, że to, co w okresie pozapandemicznym (pre- i post-) było domeną szkoły w czasie zdalnego nauczania, stało się kompetencją środowisk, które wcześniej nie były kojarzone bezpośrednio z uczeniem czy nauczaniem. Stąd założenie, by celem badań nie było samo dążenie do ustalenia dychotomicznego porządku, ale rozpoznanie jak największej ilości czynników, które wykazują związek z osiągnięciami szkolnymi ucznia z ZN.

Badania wykazały istotne korelacje osiągnięć szkolnych z wybranymi, szczegółowymi zmiennymi niezależnymi pochodzącymi z wszystkich analizowanych obszarów (tj. związanych z chorobą w kontekście zdrowia fizycznego i psychicznego, jakością życia, sytuacją rodzinną, otrzymanym wsparciem, a także organizacją procesu uczenia się i nauczania). Przeprowadzone analizy stały się podstawą rekomendowanego modelu inkluzyjnego wsparcia dla uczniów z ZN. Poza tym dokonane analizy poszerzyły wiedzę dotyczącą samego zespołu nerczycowego jako choroby wieku dziecięcego oraz w zakresie rozumienia przez rodziców uczniów z ZN pojęcia „osiągnięcia szkolne”.